FINANSSIALA

25.1.2019

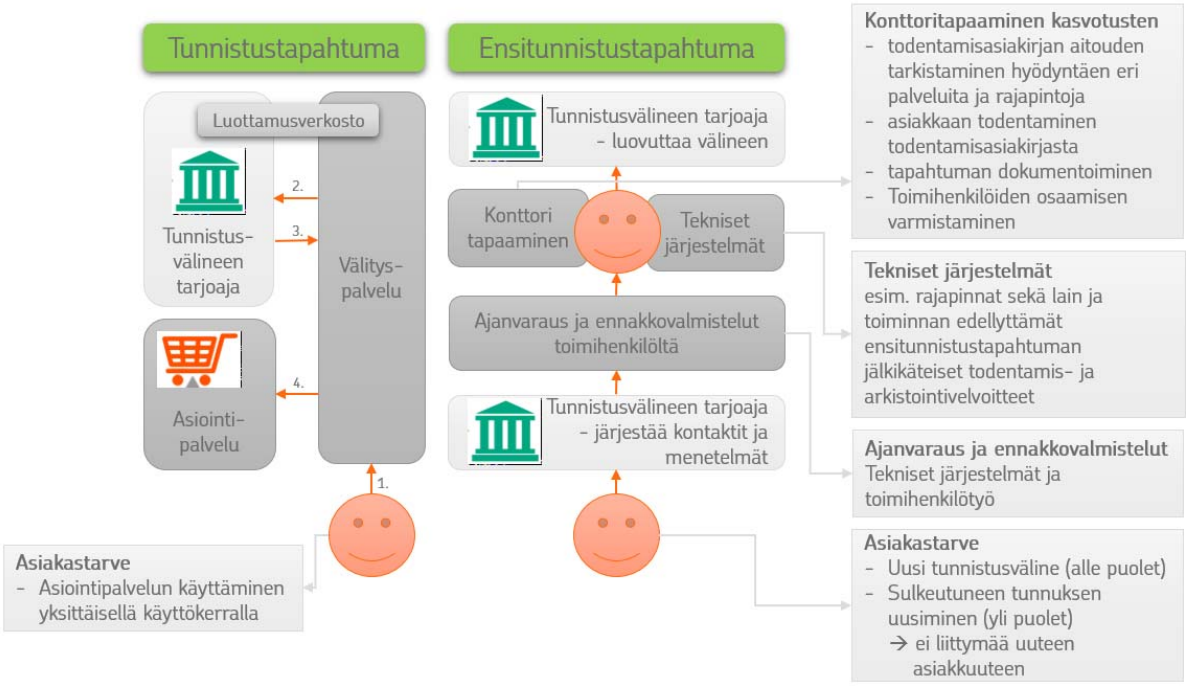
Jansson Peter

Eduskunta – Liikenne- ja viestintävaliokunta

HE 264/2018 vp
Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Kuuleminen 18.1.2019 - Kirjallinen vastaus valiokunnan puheenjohtajan esittämään kysymykseen ensitunnistamisesta

Ensitunnistamisen ketjuttamisen enimmäishintaa, esim. kun pankkitunnuksilla luodaan sähköisesti mobiilivarmenne, on eri toimijoiden asiantuntijalausunnoissa usein perusteltu sillä, että tekninen irrottamiskustannus on sama kuin pelkän tunnistustapahtuman välittämisestä syntyvä kustannus. Puhtaan teknisessä mielessä tämä saattaa olla oikea tulkinta. Sama tai samankaltainen tunnistamistieto liikkuu samassa tai samankaltaisessa tietoliikenneputkessa, mutta tähän yhtäläisyydet sitten loppuvatkin. Ensitunnistaminen on raskas prosessi, joka sitoo resursseja.

Ensitunnistaminen tänä päivänä tehdään fyysisesti käymällä esim. pankkikonttorissa. Tulevaisuudessa myös etäyhteydellä tehtävä ensitunnistaminen voi olla mahdollista, mutta se ei ole sääntelyn näkökulmasta nykypäivää. Pankkitunnuksia myönnettäessä, asiakkaan on käytävä paikan päällä todistamassa henkilöllisyyden esittämällä virallista henkilökorttia tai passia. Tämä toistetaan aina, kun asiakkaan tunnukset täytyy uusia (esim. tunnus unohtunut, kadonnut, varastettu tai näppäilty useasti väärin ja siksi sulkeutunut).

Suomessa pankkitunnusten käyttö vahvoina sähköisinä tunnistusvälineinä tuovat asiakkaiden ensitunnistamiseen myös vaatimuksia suomalaisille pankeille, jotka kasvattavat niiden kustannuksia suhteessa muihin maihin. Kuluttajille voitaisiin mahdollisesti jo nyt tarjota etäyhteydellä pankkipalveluita täysin digitaalisen tunnistamisen pohjalta, kuten esim. saksalainen N26 pankki tekee, mutta Suomessa prosessi on

monimutkaisempi ja kalliimpi toteuttaa johtuen vahvan sähköisen tunnistamisen lainsäädännön asettamista vaatimuksista ensitunnistamisen suhteen.

Fyysiseen ensitunnistamiseen (konttorissa) liittyy paljon kustannuksia aiheuttavia toimenpiteitä ja vaatimuksia. Ensitunnistamiseen liittyviä osa-alueita, jotka koskevat kaikkia ensitunnistamisen tekeviä tunnistuspalveluntarjoajia, ovat mm:

- asiakkaan esittämän henkilöllisyysasiakirjan aitouden varmistaminen esim. vertaamalla asiakirjaa PRADO-tietokannasta löytyviin malleihin
- henkilöllisyysasiakirjan voimassaolon tarkistaminen mahdollisesti poliisin ylläpitämästä rekisteristä (sulkulista)
- henkilöstökustannukset
- ensitunnistamisessa käytettyjen tietojen dokumentointi ja säilyttäminen
- tiedonantovelvoitteiden hoitaminen suhteessa ensitunnistamiseen luottavaan osapuoleen
- oikeushenkilön tunnistamiseen liittyvät viranomaiskyselyt, mikäli ensitunnistukseen luottava osapuoli voi luottaa ensitunnistajan tekemään tunnistukseen myös näiltä osin
- muut asiakaspalvelutilanteet kuten esim. tunnuksien uusimiset ja lähettämiset

Koska ensitunnistaminen on tehtävä henkilökohtaisesti, on otettava huomioon myös toimitilakustannukset. Toimitiloihin liittyvät turvallisuusvaatimukset lisäävät myös kustannuksia. Lisäksi on kiinnitettävä huomiota henkilöstön jatkuvaan ohjeistukseen ja kouluttamiseen henkilöllisyysasiakirjojen aitouden osalta.

Nyt ehdotettu kolmen sentin enimmäishintaa, joka ei esim. edes kata postituskuluja, ei ole perusteltu hallituksen esityksessä eikä se Finanssiala ry:n näkemyksen mukaan voi millään lailla kattaa yllä olevien osa-alueiden pankkikohtaisia kustannuksia, sillä:

- Pankit ovat omissa asiantuntijalausunnoissaan ja valiokuntien kuulemisissa (vuodesta 2017) tuoneet vahvasti esille sitä, että fyysisen ensitunnistamisen kustannukset ovat jopa kymmeniä euroja. Finanssiala ry:n käsityksen mukaan muutamat pankit ovat tästä jopa toimittaneet kustannuslaskelmia liikenne- ja viestintäministeriöön.
- Poliisin hinta pelkälle henkilön tunnistamiselle on poliisin hinnaston mukaan 47 euroa (ei siis sisällä henkilöllisyysdokumenttia). Poliisin palvelumaksut ovat kustannusperusteisia, eikä niillä tehdä voittoa. Poliisin ja pankkien ensitunnistaminen ei mahdollisesti ole suoraan verrattavissa, mutta poliisin hinnasto antaa indikaatiota ensitunnistamisen todellisista kustannuksista.
- Myös teleoperaattoreita edustava FiCom on omassa liikenne- ja viestintäministeriölle toimitetussa asiantuntijalausunnossaan (13.1.2017) todennut, että ”Sähköisellä ensitunnistamisella tunnistusvälineen rekisteröinti on mahdollista tehdä digitaaliseksi palveluksi. Vaihtoehtona on järjestää rekisteröinti toimijan asiakaspalvelupisteisiin, joka sitoo huomattavasti resursseja.”

Fyysiseen ensitunnistamiseen liittyvät kustannukset jäävät ensitunnistamisen toteuttaville toimijoille. Suomessa kustannukset jäävät siis markkinatilanteen takia lähinnä pankkien kannettaviksi.